

# יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א'ריא

ערב שבת קודש פ' שופטים, ג' אלול ה'תשע"ז

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חבי"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ושבע שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וקט"ו שנה להולדתו

**יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד**

## מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לעילוי נשמת

ר' יוסף ב"ר ישראל ע"ה ווינגרטן

נפטר ביום ה' אלול ה'תשע"ג

ת. נ. צ. ב. ה.

\*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

\* \* \*

לזכות

הו"ח ר' ברוך אהרן בן דינה שיחי'

לרפואה שלימה וקרובה תיכף ומיד ממש

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת חי' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי הירש ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3

**דבר מלכות**

כבר מתקיים היעוד "ואשיבה שופטיך" / משיחת ש"פ שופטים החנשי"א

8

**זמן הגאולה**

לקבל את ההוראה כפי שהיינו שומעים מהגבורה / הזמן הנכחי באור הגאולה

10

**המעשה הוא העיקר**

לא להכנס עמו כלל בעקבות, כי חבל על הזמן / הוראות למעשה בפועל

11

**ניצוצות של משיח**

כאשר משיח רואה שילדי ישראל מחכים ומצפים לו... / קטעים קצרים בעניני גאולה

12

**וילחום מלחמת ה' - וינצח**

אילו היו יוצאים בתוקף של "מאן מלכי רבנן" היו הדברים פועלים / שיחת בעניני שלימות העם והארץ

14

**כתב יד קודש**

למסור לילדים המשלך במלך בשדה / מהגהת כ"ק אדיש מה"ם על שיחת ש"פ ראה התשל"ו

דער רבי זאל געזונט זיין האט זיך געוואנדען אין פארבריינגען מיט  
 א ספעציעלע ווענדונג, און האט געבטען אז יעדערער זאל דאס פטרס זיין  
 אויף ווייל מעגליך, פוסד אויף דעם וואס די רזיל/אגען (ב"מ"א) עליה  
 לקחה ~~ע"פ~~ כנימוסא, או בשע"מ קומט אין א ארט זאל מען זיך פירען לויט  
 די מנהגים פון דעם ארט, ווייל נאר דאס איז נישט קיין שטער בן תורה ומצות.  
~~און זיך צו זען דאס מנהג' וועלכע מ'קען אויסניצען אין טוב און קדושה.~~  
 אזוי ווי דא איז דער מנהג אז אין חודש אלול הייבט מען אן דעם  
 דעם לערן יאהר, איז באוואוסט דער ווארט די ברייתא אז אין ווי מ'שטעלט  
 זיך עוועק אזוי גייט דאס, זאל מען אויסנאמען, או די החלה צאג זאל זיין  
 כדבעי, וועט דער גאנצער יאהר אונעקגיין באטלחה.  
 און ווי עס איז באוואוסט דער משל פון אלטן רבי'ן בנוגע חודש אלול  
 (לקו"ת ראה, ד"ה אני לדודי ודודי לי) ~~און א מלך וועלכער איז געקומען בשדה,~~  
 וואס צאטאט יעמולט קומען אלץ ~~מלך~~ ~~מלך~~ פנים זיין, און יעדערער וואס וויל  
 קען צוגיין צום מלך, און דער מלך איז אלעמען מקבל בסכר פנים יפות, בטעם  
 אכער דער מלך געפינט זיך אין זיין פאלאץ, קען מען צו איהם גיט אריינגיין  
 נאר דורך א ספעציעלע ערלויבעניש, און נישט יעדערער קען קריגען די ערליי-  
 בעניש.  
 אזוי אויך אין חודש אלול, וואס יעמולט איז מאיר די י"ג מרח"ר, איז  
 עס יעדערער קען געקומען און ער איז אלעמען מקבל  
 בסכר פנים יפות.  
 זאל מען איבערבעטן דעם משל צו קינדער, און ~~אויף אידזשע קינדער אין הינוך~~  
 איז די צייט אז מ'קען צוקומען צום מלך, און ווי מ'זעט במוחט ~~בא קינדער~~  
 אז בא"א קינד איז גיטא ארא איפה ופחו צאגז ווי א ~~און א גרויסען~~ ~~און א גרויסען~~  
~~מלך בענינים זיך בהכרח לראות העין יאך נישט קיין קינדער כולל, שא"ה אכער~~  
~~זיין דער מלך און בשדה~~  
 דעריבער ווענדעט זיך דער רבי זאל געזונט זיין מיט א בקשה, אז  
 מ'זאל אויסניצען די טעם פון אלול אויף אריינציען אידזשע קינדער אין הינוך  
 הכשר, און צובריינגען זיך געזונטער צו דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה, וואס  
 אין חודש אלול איז א זמן ~~און מוכשר וראוי לזה.~~  
 דער רבי זאל געזונט זיין האט מדיש געזען אז דער ענין החינוך  
 הייבט זיך אן גלייך ווי א קינד ווערט געבארען, וואס דעריבער איז א מנהג  
 ישראל ~~און א קינד ווערט געבארען~~ ~~און א קינד ווערט געבארען~~ ~~און א קינד ווערט געבארען~~  
 ובאמת הייבט זיך אן דער חינוך מנאך פריער, בעה דער קינד איז געפינט זיך  
 בעיבור, איז די הנהגה פון די עלטערן בעת ההיא, האט א השפעה אויף דעם  
 קינד ~~און א קינד ווערט געבארען~~ ~~און א קינד ווערט געבארען~~ ~~און א קינד ווערט געבארען~~  
 און א קינד ווערט געבארען

דער רבי זאל געזונט זיין האט מדיש געווען אז דער ענין החינוך הייבט זיך אן גלייך ווי  
 א קינד ווערט געבארען, וואס דעריבער איז לויט מנהג ישראל ווען א קינד ווערט געבארען  
 דערזעט ער גלייך די שיר המעלות'ן ששמו בחדר זה. ובאמת הייבט זיך אן דער חינוך נאך  
 פריער, בעת דער קינד געפינט זיך בעיבור, איז די הנהגה פון די עלטערן בעת ההיא, האט  
 א השפעה אויף דעם קינד, וכמובן גם ממרז"ל שאוכל ממה שאמו אוכלת שעד"ז הוא גם  
 ב"אכילתה" הרוחנית.



# למסור לילדים המשל דמלך בשדה

בשייכות לחודש אלול ובקשר עם פתיחת שנת הלימודים, הננו מביאים בזאת צילום נדיר (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על קטע מדבריו בהתוועדות ש"פ ראה, מבה"ח אלול ה'תשל"ג, כפי שפורסמו לאחר-מכן ברדיו (השיחה נדפסה (לפני הגהתה) בשיחות קודש תשל"ג ח"ב ע' 346 ואילך)

## פענוח הצילום שלפנינו (הכתי"ק בא בהדגשה):

דער רבי זאל געזונט זיין האָט זיך געוואנדען אין פאַרבריינגען מיט אַ ספעציעלע ווענדונג, און האָט געבטען אַז יעדערער זאל דאָס מפרסם זיין אויף וויפיל מעגליך.

**בהקדמה אַז עס זיינען דאָ מנהגי המדינה** וועלכע מ'קען אויסניצען אין טוב און קדושה. אַזוי ווי דאָ איז דער מנהג אַז אין חודש אלול הייבט מען אָן דעם לערנען אין די בתי ספר, זאל מען זען אַריינציען וואָס מערער אידישע קינדער, אָפּהייבענדיק פון קטני קטנים, אין מוסדות חינוך הכשר, אין מוסדות על טהרת הקודש, ביז אין מוסדות הקודש. און וויבאלד אַז באלד איז דער אָנהייב פון דעם לערן יאָהר, איז באַוואוסט דער וואָרט פון די רביים, אַז אַזוי ווי מ'שטעלט זיך אַוועק אַזוי גייט דאָס, זאל מען אויסניצען אַלע מעגליכקייט אַז די התחלה זאל זיין כדבעי, וועט דער גאַנצער יאָהר אַוועקגיין בהצלחה.

**ובמיוחד** ווי עס איז באַוואוסט דער משל פון אלטען רבי'ן בנוגע חודש אלול (לקו"ת ראה, ד"ה אני לדודי ודודי לי) ווי אַ מלך וועלכער איז געקומען בשדה, וואָס יעמולט קומען אַלע איהם מקבל פנים זיין, און יעדערער וואָס וויל קען צוגיין צום מלך, און דער מלך איז אַלעמען מקבל בסבר פנים יפות, בשעת אָבער דער מלך געפינט זיך אין זיין פאַלאַץ, קען מען צו איהם נישט אַריינגיין נאָר דורך אַ ספעציעלע ערלויבעניש, און נישט יעדערער קען קריגען די ערלויבעניש.

אַזוי אויך אין חודש אלול, וואָס יעמולט איז מאיר די י"ג מדה"ר, איז עס ע"ד ווי מלך בשדה וואָס יעדערער קען צוקומען און ער איז אַלעמען מקבל בסבר פנים יפות.

זאל מען איבערגעבן דעם משל **ובחיות** צו קינדער, און זיי ערקלערן **ככל הדרוש** אַז איצטער – **אלול** – איז די צייט אַז מ'קען גאָר לייכט צוקומען צום מלך, און ווי מ'זעט במוחש באַ קינדער אַז באַ אַ קינד איז ניטאָ אַזאַ אימה ופחד ווי באַ אַ גרויסען באַם צוגיין צו וועמען – **כולל למלך בשדה**.

דערבער ווענדערט זיך דער רבי זאל געזונט זיין מיט אַ בקשה, אַז מ'זאל אויסניצען די טעג פון אלול אויף אַריינציען אידישע קינדער אין חינוך הכשר, און צובריינגען זיי נאָך נעענטער צו דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה, וואָס אין חודש אלול איז אַ זמן הכי מוכשר וראוי לזה.

# כבר מתקיים היעוד "ואשיבה שופטיך"

שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל-בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה"שופטיך" ו"יועצריך" ונביא הדור, שיוורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני" וכל האנשים דדור זה ● עד - הנבואה העיקרית - הנבואה ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא" ● וכיחד עם זכות זו - יש לכל אחד מאנשי דורנו האחריות לקבל על עצמו "שופטיך" ו"יועצריך", ולציית להוראות ועצות טובות שלו ● נשיא הדור על-דרך אכן השתי' - שנמצאת במקום מסויים בעולם הזה הגשמי, וקיימת תמיד בלי שינויים אפילו לא השינוי דגניזה, כהארון שנגנז וכיוצא-בזה ● משיחת ש"כ שופטים, ז' אלול ה'תנש"א - מוגה, תרגום מאידית\*

אדמו"ר נשיא דורנו<sup>4</sup>: "לאלתר לתשובה (ובמילא) לאלתר לגאולה", שכבר סיימו את הכל, אפילו "צחצוח הכפתורים"<sup>5</sup>, וצריך רק להיות "עמדו<sup>6</sup> הכן כולכם"<sup>7</sup> - וגם את זה כבר סיימו - לקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש - מובן, שאוחזים כבר עתה בזמן של קיום היעוד "ואשיבה שופטיך גו' ויועצריך"<sup>8</sup>,

א. בשייכות עם הציווי של הפרשה שקוראים בשבת זו<sup>1</sup> "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך", ישנו היעוד של נביא הגאולה<sup>2</sup>: "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצריך כבתחלה", וכפי שאומרים גם בתפלה בכל יום (מימי החול<sup>3</sup>): "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה".

וע"פ המדובר כמה פעמים ובפרט לאחרונה - אודות הכרזת והודעת כ"ק מו"ח

(\* שיחה זו הוגהה על-ידי כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א באידיש ותורגמה ללשון הקודש ע"י ז'עד הנחות בלה"ק. תרגום השיחה הוגה ותוקן מחדש על-ידינו. המו"ל.

(1) בתחילתה.

(2) ישע"י א, כו.

(3) ברכה הי"א דתפילת העמידה.

(4) "קול קורא" ב"הקריאה והקדושה" (סיון - תמוז תש"א. אלול תש"ב) - נדפסו באגרות-קודש אדמו"ר מוהריי"צ ח"ה ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך.

(5) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(6) אגרות-קודש שלו ח"ד ע' רעט. וש"נ.

(7) ראה "היום יום" ט"ז טבת. ובכ"מ.

(8) ראה פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ"א מ"ג, דמשמע

ויתירה מזה כבתחילה: כבר ישנה ההתחלה בזה.

ב. [ . ] מזה מובן הלימוד שישנו לכל-אחד בעמדתו בשבת פרשת שופטים בדורנו זה ובפרט בזמן האחרון, הרגעים האחרונים דהגלות – שצריכה להיות עבודה בהתאם מדה כנגד מדה למצב הגאולה:

לפרסם אצל עצמו ואצל כל אלו שאליהם אפשר להגיע – שצריכים לקבל על-עצמם (ביתר חוזק) את ההוראות ועצות ד"שופטיך" ו"ויעציק" שבדורנו – "מאן מלכי רבנן" בכלל, ובפרט נשיא דורנו – הבא בהמשך לרבותינו נשיאינו שלפניו – שופט דורנו ויועץ דורנו ונביא דורנו,

וכציווי התורה הנ"ל<sup>10</sup>: "נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצונו", "אליו תשמעון"<sup>11</sup>, וכפס"ד הרמב"ם הנ"ל, שאם יש לאחד המעלות והשלימויות שצריכים להיות לנביא ומראה אותות ומופתים – כפי שראינו ורואים בהמשך קיום ברכתיו, אצל נשיא דורנו – הרי "אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אליו תשמעון", או ע"ז ש"יאמר דברים העתידים להיות בעולם ויאמנו דבריו"<sup>12</sup> (כפי שראו זאת אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר),

ויתירה מזה: "נביא שהעיד לו נביא אחר שהוא נביא – כפי שהוא בנוגע לנשיא דורנו, ונמשך בדור שלאחריו ע"י תלמידיו כו' – הרי הוא בחזקת נביא ואין זה השני צריך

חקירה<sup>13</sup>, וצריכים לציית לו תיכף ומיד עוד "קודם שיעשה אות", ו"אסור לחשוב אחריו ולהרהר בנבואתו שמה אינו אמת ואסור לנסותו יותר מדי כו' שנאמר<sup>14</sup> לא תנסו את ה' אלוקים כאשר נסיתם במסה כו' אלא מאחר שנודע שזה נביא יאמינו וידעו כי ה' בקרבם ולא יהרהרו ולא יחשבו אחריו כו"<sup>15</sup>, כיון שמאמינים בדברי הנביא, לא משום שאלו דבריו של הנביא, אלא משום שאלו דברי הקב"ה ע"י נביא זה!

[אפילו לא דברי הקב"ה שנאמר ע"י נביא שני, אבל לא נאמרו אליו].

ישנה ההוראה כנ"ל, שצריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל-בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה"שופטיך" ו"ויעציק" ונביא הדור, שיוורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני"ו וכל האנשים דדור זה, בכל עניני תורה ומצוות, ובנוגע לחיי והנהגות היום-יום הרגילים, גם ב"כל דרכיך (דעהו)" ו"כל מעשיך (יהיו לשם שמים)"<sup>15</sup>,

עד – הנבואה העיקרית – הנבואה<sup>16</sup> ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא"<sup>17</sup>.

וביחד עם זכות זו – יש לכל אחד מאנשי דורנו האחריות לקבל על עצמו "שופטיך" ו"ויעציק", ולציית להוראות ועצות טובות שלו – ובלשון רבים ("שופטיך" ו"ויעציק"), ריבוי משפטים וריבוי עצות, נוסף על כך שזה בא (ומיוסד על ההוראות ועצות) מ"שופטיך" ו"ויעציק", "מאן מלכי רבנן", ורבותינו נשיאינו

(13) שם ה"ה.

(14) ואתחנן ו, טז.

(15) משלי ג, ו. אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.

(16) לא רק בתור חכם ושופט אלא בתור נביא, שזהו בדאות – ראה מאמרי אדה"ז קצרים ע' שנג-ד.

(17) ש"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

אילו היו יוצאים בתוקף של "מאן מלכי רבנן", עם תוקף של דין השולחן ערוך, היו הדברים פועלים למעלה, וכך בדרך ממילא פועלים גם למטה.

האדמו"ר מגור זצ"ל: "מלכי רבנן" הוא לשון רבים, אין הכוונה לאחד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחינוך): אני אשתדל לפעול בכך כאן – כאן בחו"ל ישנו גם "הירא ורך הלבב". (ובהמשך להמדובר לעיל בענין ה"קול קורא") יהיה זה "דבר בעתו" וענין "שהזמן גרמא".

האדמו"ר מגור זצ"ל: פועלים כבר בכך.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אבל זהו בחשאי. – הדרך לשלום "ונתתי שלום בארץ" היא כאשר עומדים באופן של "ואולך אתכם קוממיות" – כפירוש רש"י שזהו "בקומה זקופה".

כ"ק מורי-וחמי אדמו"ר המשיל פעם משל מפנס – כאשר הוא עומד באמצע הרחוב, מתקבצים סביבו אנשים ויהודים, משא"כ כאשר הפנס איננו עומד באמצע הרחוב, אין רואים אנשים, אין יודעים מי סובר גם הוא כך, ומי סובר להיפך.

ובענינו: כאשר יודעים מפסק-דין השולחן-ערוך, יש להכריז ולפרסם זאת, ובפרט בתקיפות, "מלכא רבנן" וכו'. [ובקשר להדאגה שזה לא לשון יחיד (כנ"ל) – יהיו הרבה יותר מכמה מנינים!]

האדמו"ר מגור זצ"ל: ישנה מועצת גדולי התורה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: עד שהם יפרסמו זאת – יקח זמן רב, יעשו אסיפה, יביאו מזכיר וכו' וכל שאר הדברים הטובים.

איתא בספרים – בנוגע לפסקי-הדינים של ה"בית יוסף" (מחבר השולחן-ערוך), שהם פסקים שנפסקו על-ידי מאתיים בעלי סמיכה, וכיון ש(כאמור) זהו דין הכתוב בשולחן-ערוך, ישנם מיד מאתיים הסוברים כך!

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכס, בגאולה האמתית והשלימה

ש"אשיבה שופטיך גו" יהי' עוד "לפני בוא המשיח" והחסיוס בכתוב זה "אחרי כן יקרא לך עיר הצדק גו".

(9) ראה גיטין סב, א.

(10) פרשתנו יח, יח.

(11) שם יח, טו.

(12) רמב"ם שם רפ"י.



# אילו היו יוצאים בתוקף של "מאן מלכי רבנן" היו הדברים פועלים

קטע מדברי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בעת ביקור האדמו"ר מגור זצ"ל, ביום ט' אלול ה'תשל"ח - בלתי מוגה

**כ"ק אדמו"ר שליט"א:** הוזכר קודם בנוגע לתוקף ושלום, - ומכיון שאתם הנכם האדמו"רים בארץ-ישראל, כדאי היה שתצאו לפרסם בתוקף לקיים פסק-הדין של השולחן ערוך שכאשר הם באים "על עסקי תבן וקש" יש לעמוד עם נשק וכו' - וממילא יהיה "תפול עליהם אימתה ופחד".

**האדמו"ר מגור זצ"ל:** אכן רואים שכל השירה כתובה בלשון עבר, משא"כ "תפול אימתה ופחד" כתוב בלשון הווה,

[כ"ק אדמו"ר שליט"א העיר שזהו בלשון עתיד].

והיינו: ישיר שייך להעבר, משא"כ "תפול גו" צריכים גם בזמננו.

**כ"ק אדמו"ר שליט"א:** כיון שישנם אלה שהם "הירא ורך הלבב", ויש להבטיח ש"אל ירך לבב אחיו כלבבו" (כפי שקראנו בשבת הקודמת) - יש לפרסם "קול קורא" שזהו דין בשולחן-ערוך (שאיננו קשור ב"קדושת הארץ" עליה בחומה", וכל כיוצא-בזה) החל על כל ריכוז יהודי בכל מקום שהוא (אפילו בחוץ-לארץ), שאפילו בשבת יש לצאת כנגדם בכלי נשק, ואף כאשר הם באים על עסקי קש ותבן - כיון שזהו ב"ספר" (ליד הגבול).

ופירסום "קול קורא" זה - שיפעול רושם חזק - הוא עתה בבחינת "דבר בעתו":

**ראשית,** קראנו זה עתה בשבת הקודמת (פ' שופטים) שכהן, מדריך, או שופט צריכים להשתדל לחזק.

**שנית,** זה יביא תועלת בנוגע ל"הירא ורך הלבב", שלכל-הפחות לא יתערבו. - אמרת ישרואים דבר פלא: בנוגע ל"הירא ורך הלבב", היו צריכים לכאורה, לעשות דבר פשוט, לשכנעו שאין לו ממה לפחד, כאן רואים בדיוק להיפך: "ילך וישוב לביתו" שכן אין פנאי לשנות דעתו, מה שצריך להבטיח הוא ש"אל ימס לבב אחיו כלבבו", במילא יכול הוא ללכת לביתו ולעשות כל הדברים הטובים בביתו.

בדורות שלפני זה - שאז יש לזה גם התוקף המובן לכל א' בבחי' עצה טובה (לא רק בדרך ציווי), שאפילו אם הוא אחוז מעצמו (ואפילו אם יש לו סיבה ע"פ תורה ושו"ע ממה לאחוז מעצמו), הרי יחיד ורבים הלכה כרבים<sup>18</sup> - כדעת ה"שופטיך" ו"יועציך" - רבים.

וע"י הקבלה וקיום ההוראות ד"שופטיך" ו"יועציך" שבדורנו - נעשה עי"ז גופא המעין והתחלה דקיום התפלה<sup>19</sup> "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה" בגאולה האמיתית והשלימה (כנ"ל), במכ"ש מזה ש"סוף מעשה במחשבה תחלה"<sup>20</sup>, עאכו"כ שזה כבר גם בדיבור ("ניב שפתיים", ענין הנבואה), כנהוג לאחרונה לבטא דברים בדיבור, כולל ובמיוחד - שהנה הנה באה הגאולה.

- ועפ"ז ישנו גם מענה על השאלה ששואלים על כך שמדברים לאחרונה שהגאולה באה תיכף ומיד ממש - לכאורה: כיצד יכול זה לעבור ולהצליח בצורה חלקה כל כך; כיצד יגיבו בני הבית על זה, ומה יאמר העולם על כך?! והמענה הוא, שאילו היו עניני הגאולה חידוש, אולי הי' מקום לשאלה; אבל היות שהגאולה אינה חידוש דבר, אלא כל עניני הגאולה התחילו כבר ("כתחלה") וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי' "יועציך כבתחלה") - לא יהי' פלא כאשר הגאולה באה תיכף ומיד ממש!

ג. ובפשטות:

בעמדנו בהתוועדות חסידים בד' אמות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - צריך כל

(18) ברכות ט, א. וש"נ.

(19) ולהעיר שזהו ברכה הי"א בתפלת שמונה עשרה, אשר ענין אחד עשר הוא בחי' כתר, שלמעלה מהשתלשלות דע"ס (ע"ד בחי' שופט שהוא שלא בערך להנשפטים), הכולל ונמשך גם בע"ס (ע"ד בחי' יועץ).

(20) פיט "לכה דודי".

אחד, אנשים נשים וטף, לכל לראש לקבל על עצמו החלטות טובות לקיים את כל ההוראות טובות ועצות המדוברים בהתוועדות - מיוסד על תורה שבכתב ותורה שבע"פ, ודברי תורה והוראות דרבתינו נשיאינו.

שיהי' "שופטים תתן לך בכל שערך", שכל ז' שערי האדם, ב' העינים וב' האזנים שלו, ב' נחירי האף ופיו - יונהגו ע"פ הוראות תורתנו הקדושה כפי שנמסרה ע"י "מאן מלכי רבנן" בכלל, ובפרט ע"י ה"שופט" ו"יועץ" הדור - נשיא דורנו,

ובפרטיות יותר: כשם שישינו שופט ונביא בכל דור, וזהו מ"יסודי הדת", שתמיד ובכל מקום ישנו גילוי אלקות למטה - עד"ז הוא גם בפרטיות ביהודי בעצמו, שיש לו נשמה, שהיא "חלק אלקה ממעל ממש"<sup>21</sup>, ממש גם בפירושו שזה קיים באופן נצחי (גם כפי שיורדת למטה בעולם הזה הגשמי).

ותוכן ההוראה ד"שופטים גו' תתן לך בכל שערך" הוא בזה, שהוראות ה"שופט" ו"יועץ" הכללי נמשכים ועוברים ע"י ה"שופט" ו"יועץ" הפרטי שבכל נפש האלקית, שכל ה"שערים" (איברים גשמיים) שלו מונהגים ע"י ג' המוחין שלו ("שופטיך"), ומדותיו שבלב ("יועציך"), שכל ומדות דנפשו האלקית, הלומדת ומבינה את הוראות התורה, ובפרט כפי שמתבאר ע"י "שופט" הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, ומוריד זאת במדות הלב שלו, אהבה ויראה וכו"<sup>22</sup>.

זאת-אומרת שלימוד התורה שלו צריך להיות לימוד שמביא לידי מעשה, המתבטא בהנהגתו בפועל - הן בכח הראי' שלו, הן בכח השמיעה שלו, הן בחוש הריח שלו והן בדיבור וטעימה (בפה) שלו.

ובכל אחד מהם - בשני הכיוונים דימין ושמאל, עשה טוב וסור מרע, שכנגד זה הם ב'

(21) תניא רפ"ב.

(22) ראה שם פ"ג.

ש"הוא הכל"<sup>29</sup>, "צדיק יסוד עולם"<sup>30</sup>,

ע"ד אבן השתי' - שנמצאת במקום מסויים בעולם הזה הגשמי<sup>31</sup>, וקיימת תמיד בלי שינויים (אפילו לא השינוי דגניזה, כהארון שנגנז<sup>32</sup> וכיו"ב), ע"ד שופט ונביא שקיים (נצחי) בכל דור (כסימן לגילוי אלקות בעולם באופן תמידי) - שממנו הושתת כל העולם כולו<sup>32</sup>. ושני הענינים באבן השתי' - (א) נקודה אחת (ב) הכוללת הכל (ממנו הושתת כל העולם) - מרומזים גם באותיות ד"שתי-ה"<sup>33</sup> (ועד"ז בתיבת "ישת" ד"ישת חשך סתרו" כנ"ל): היר"ד מורה על נקודת הביטול (קבלת עול) - ע"ד הענין ד"שופטיך", וה"שתה" מורה על התפשטות - כנראה בצורת האותיות ש, ת, ו - ע"ד הענין ד"יועציך".

ובהדגשה יתירה בשנה זו - ה' תהא שנת אראנו נפלאות, שכוללת את רוב האותיות ד"שתי-ה", ובמקום היר"ד (ה'שית)<sup>33</sup> בא ה"א; והכנה לשנה הבאה - ה' תהא שנת נפלאות בינה, עם המעלה דבינה (בחי' "יועציך" בערך לנקודת החכמה), ששרשו הוא למעלה מחכמה (ראי', אראנו)<sup>34</sup>.

ובשנה זו גופא - נמצאים כבר בסיום השנה, בחודש אלול - חודש החשבון דהשנה שעברה וחודש ההכנה לשנה הבאה. ובחודש זה כבר עברנו את ז' הימים הראשונים, ז' ימי ההיקף<sup>35</sup> (מיום ראשון עד יום השבת),

(29) פרש"י חוקת כא, כא.

(30) משלי י, כה.

(31) יומא נג, ב.

(32) שם נד, ב.

(33) ולהעיר שבשנת הש"ת (שנת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ד) התחילה תקופה חדשה בפעולתו ועבודתו כו'. ובפרט אחרי שעברו יותר מארבעים שנה מאז, כאשר ניתן לבני' "לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" (תבוא כט, ג).

(34) ראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' קסט. וש"נ.

(35) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט. הובא ונת' בד"ה ויהי ביום השמיני תרע"ח, תש"ד, תש"ה. ועוד.

עינים, ב' אזנים וב' נחירי האף. וגם הפה - טועם ("חך אוכל יטעם"<sup>23</sup>) הן טעם מתוק והן טעם מר<sup>24</sup>. זאת-אומרת, שהוראת השופט (ובפרטיות השכל דנה"א) מקיפה ומורה כיצד צריך להתנהג בכל הענינים בחיים - "מטעמים" לשון רבים (כמבואר בתניא<sup>25</sup>), הן הענינים שהם "מתוקים" והן הענינים שהם "מרים" (בחיצוניות), אבל - מגלים בזה (וזה חלק מהוראת השופט), שבאמת ובפנימיות גם הדבר המר הוא "מתוק", ואדרבה - מתיקות נעלית יותר מדבר שהוא לכתחילה מתוק (ע"ד המעלה דחסדים הנסתרים).

באופן - שכל הפרטים ופרטי פרטים דחיי היהודי חדורים ומונהגים ע"פ הוראות ה"שופט" ו"יועץ" שלו - נשמתו.

וכך גם בכללות יותר - כל איש ואשה הם ה"שופט" וה"יועץ" דביתם ובני ביתם, וצריכים להנהיג את הבית ע"פ הוראות ועצות התורה.

עד בכללות עוד יותר, כנ"ל - שכל יהודי, אנשים נשים וטף, מקבלים על עצמם ומקיימים את הוראות השופט ויועץ הדור. ומשפיעים כך גם על אשתו ובני ביתו, עד על כל אלו שיכול להגיע אליהם.

עד גם בכללות העולם - באופן שכל העולם, גם עולם מלשון העלם והסתור<sup>26</sup>, עם כל פרטיו ופרטי פרטיו נעשה רשות היחיד חדור בנקודה אחת ויחידה דיחידו של עולם<sup>27</sup> (מלשון העלם למעליותא, מבחי' "ישת חושך סתרו"<sup>28</sup>), כפי שמגלה את עצמו "בקרננו" ע"י "נביא אקים להם גו' כמוך", נשיא הדור

(23) איוב יב, יא.

(24) ראה רמב"ם הל' דיעות פ"ד.

(25) פכ"ז.

(26) ראה לקו"ת שלח לז, ד. ובכ"מ.

(27) ראה תניא ספ"ג. ובכ"מ.

(28) תהילים יח, יב.

# כאשר משיח רואה שילדי ישראל מחכים ומצפים לו...

[. .] יתנו, כנהוג, "שלושה" מטבעות ו"בתלתא זימני הוי חזקה", להוסיף חוזק לכאו"א מהמבוגרים ולכאו"א מהילדים כדי שיוסיפו ויתחזקו עוד יותר בלימוד תורתו וקיום מצוותיו של הקב"ה, ובכלל זה קיום הציווי ד"אחכה לו בכל יום שיבוא", שמצפים ומתגעגעים למשיח, שזה גופא מסייע שיבוא במהרה, ותיכף ומיד ממש - כשרואה שילדי ישראל והוריהם ומחנכיהם מחכים ומצפים לו, והוא עצמו מחכה ומצפה עוד יותר מתי כבר ה"יבוא" בפשטות ויוציא את כל בני מהגלות.

(משיחת ז' אלול, למחנה קיץ "אמונה ה'תש"נ - בלתי מוגה)

## לאחר הדיבור מראים באצבע: הנה דוד מלכא משיחא!

כיון שכבר נסתיימו כל הענינים ד"מעשינו ועבודתינו", וכפי שמעיד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שסיימו אפילו "לצחצח הכפתורים", ועומדים מוכנים ("עמדו הכן כולכם") לגאולה האמיתית והשלימה - בודאי שמהדיבור בכל ענינים אלו באים להמעשה בפועל ממש תיכף ומיד, ועד שברגע שלאחר הדיבור מראים באצבע ("מראה באצבעו ואומר זה") הנה דוד מלכא משיחא!

(משיחת ליל ב' דר"ח אלול ה'תשמ"ט - בלתי מוגה)

## ענין הכי עיקרי והכי פנימי, הכי טוב והכי מתוק

ו"המעשה הוא העיקר" - שהחלטות הטובות שמקבלים יחדיו, "כאיש אחד בלב אחד", יקויימו בפועל ממש. וכאמור, שעיי"ז זוכים לאלתר לכתובה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, ברכתו של הקב"ה, אחדות הפשוטה, כפי שנמשכת בפרטים ופרטי פרטים דחיי האדם, בבני חיי ומזונא רויחא, בטוב הנראה והנגלה.

ועאכו"כ בנוגע לענין הכי עיקרי והכי פנימי, הכי טוב והכי מתוק - אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא - גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

(משיחת יום ג' פ' שופטים, א' דר"ח אלול ה'תשמ"ז - בלתי מוגה)



# לא להכנס עמו כלל בשקו"ט, כי חבל על הזמן

[. .] ככל הדברים האלה הוא בהנוגע אליו: באם התלונות האמורות מוסיפות בו מרץ בלימוד התורה וקיום המצות והפצת המעיינות חוצה, אפשר ואולי כדאיות הן, אף שלא זוהי דרך החסידות דעבדו את ה' בשמחה. אבל אם נכונה חשש שלי - תלונות אלו מחלישות אותו בכל הנ"ל, וכהתחבולה המנוסה של היצה"ר לומר לאדם "כיון שבלא"ה אינך מצליח ולא תנצח אותי, אין כדאי גם להתחיל בזה וכו'" ח"ו, והשקר דטענה זו מבואר, שהרי הובטח כל אחד מאתנו בתוך כלל ישראל שיש לו חלק לעולם הבא ולא ידח ממנו נדח, ובדורנו זה מתוספת עוד נקודה בזה, וכמבואר במאמרים דשבת פ' עקב ושופטים אלו: והי' עקב - בעקבתא דמשיחא - תשמעון את המשפטים האלה - ודאי, לפי שהוא דור היותר אחרון ואין זמן לדחות הברורים, ולזאת תשמעון ודאי - הרי בהתבוננות קלה יכול להוכיח להמלך זקן שאינו אלא כסיל בערמומית זו.

אבל נכון עוד יותר שלא להכנס עמו כלל בשקו"ט, כי חבל הזמן על זה נוסף על הענין דכל המתאבק עם מנוול כו', אלא ירגיז עליו את יצרו הטוב ויבאר לעצמו אשר אף שנאמר בדרא דעקבתא דמשיחא כי לא בחפזון תצאו, הדברים אמורים כשתתחיל הגאולה והיציאה מהגלות בפועל, משא"כ בהרגעים האחרונים דימי הגלות, אדרבה כל רגע ורגע מתגדל ערכו יותר ויותר, כיון שעוד מעט ויגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ (שבת קנא, ב), ולכן ההכרח לנצל כל רגע ורגע באופן היותר מועיל, וכיון שמעט אור דוחה הרבה חשך, פשוט שהעבודה בתורה ומצוותי' באופן ישר מועילה יותר מאשר דיחוי החושך ע"י שקו"ט עם היצה"ר, ועפ"ז מובן ג"כ ההכרח להרבות בלימוד פנימיות התורה ובכל יום דוקא - המביא לאהבתו ויראתו (ראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ב. הקדמת ס' החינוך בסופה), כיון שקב בזה מגין על כור של לימוד נגלה דתורה וכהוראת חכמינו ז"ל (שבת לא, סוף ע"א) אמר לי' מוטב אם לא כו'. וכמבואר בארוכה בלקו"ט ויקרא (ו' ע"א) עיי"ש.

(ממכתב ח' אלול ה'תשס"ז - נדפס בלקו"ט ח"ט ע' 265)

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

הכוללים את כל ימי השנה (שעברה והבאה) - ה"ז מתאים עוד יותר לערוך חשבון צדק והכנות המתאימות לשנה הבאה בנוגע לעבודה הנ"ל ד"ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצך כבתחלה".

ונוסף על זה כבר עברו שלשה שבועות (למעליותא) שלמים מה"שבעה דנחמתא", ואוחזים כבר בהפטורה ד"אנכי אנכי הוא מנחמכם"<sup>36</sup>, מענה הקב"ה<sup>37</sup> על טענת בני"ו ותאמר ציון עזבני ה' ואד' שכחני<sup>38</sup>, ובסגנון אחר - "עד מתי?! והקב"ה משיב ש"אנכי אנכי הוא מנחמכם", כולל - הנחמה בכפליים (אנכי אנכי) דגאולה האמיתית והשלימה.

ד. ויהי רצון, שע"י העבודה בקיום "שופטים גו' תתן לך בכל שערך", באופן ד"ואשיבה שופטיך גו'" הנ"ל - יקויים זה בפועל ממש, ב"שערך" בארץ ישראל, וב"שערך" דביהמ"ק השלישי, ש"טבעו בארץ

שערי<sup>39</sup> ובנ"י ע"י עבודתם מעמידים זאת מחדש<sup>40</sup>, וביחד עם זה הבית המקדש עצמו (שהוא בנוי ומשוכלל למעלה<sup>41</sup>) יורד מלמעלה למטה, ביחד עם קדש הקדשים ואבן השתי' שבו, שממנה הושתת כל העולם כולו.

ובעמדנו אחרי חמשה עשר באב - שמזלו ארי<sup>42</sup>, ר"ת (אב) אלול, ראש השנה, יהכ"פ הושענה רבה<sup>43</sup> - מנהג ישראל לאחל לכל יהודי ולכל בני"ו: כתיבה וחתימה טובה<sup>44</sup>, וגמר חתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה, בגשמיות וברוחניות וברוחניות ובגשמיות וגם יחד, והקב"ה ימלא משאלות לבב כל א' מישראל לטוב,

ובפרט - בקיום בקשת ותביעת כל אחד ואחת מישראל: "עד מתי?! "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ותיכף ומיד ממש.

(40) ראה גם לקו"ט ח"א ע' 98. ועוד.

(41) פרש"ע ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(42) ספר יצירה פ"ה מ"ב. רש"י ר"ה יא, ב. ועוד.

(43) ש"ל"ה במס' ר"ה שלו (ריג, א). ועוד.

(44) ראה דרכי חיים ושלוס סתרפ"ד.

(36) ישע"י נא, יב.

(37) ראה אבודרהם בסדר פרשיות וההפטרות בשם המדרש.

(38) שם מט, יד.

(39) מיכה ב, ט. וראה במדב"ר פט"ו, יג. ועוד.

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות האשה רייזל פרומא בת חי' רחל שתחי'

ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו

ובנותיהם רחל בת חיה מושקא ולאה שרה בת חיה מושקא שיחיו

ולזכות הנא לאה בת חי' רחל, עדינה בת חי' רחל, מרים בת חי' רחל, וצבי בן חי' רחל שיחיו

# לקבל את ההוראה כפי שהיינו שומעים מהגבורה

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

כאשר ניתנת הוראה מה"אתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא"<sup>1</sup>, עד נשיא דורנו, צריכים לדעת שזה בדיוק כפי ששומע זאת מהקב"ה בעצמו, שהרי 'רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני"<sup>2</sup>, ו"גלה סודו אל עבדיו הנביאים"<sup>3</sup>, ובמילא צריך לקבל את ההוראה בדיוק כפי שהיינו שומעים זאת מפי הגבורה עצמה.

על-דרך מה שנתבאר באגרת הקודש<sup>4</sup>, שבאם היינו שומעים זאת מאת הקב"ה בעצמו הרי היינו מבצעים בתכלית הדיוק, כך גם בענינו, שצריך למלאות (את ההוראה) בתכלית השלימות, ללא שום אמתלאות בדבר - וכמובא באחרונים שתיבת "אמתלא" מורכבת מהמילים "אמת-לא",

ולא להתווכח או ללמוד בזה פשט כזה או אחר, ועאכו"כ שלא ללמוד "פשט'לאך"...

ואין שום הבדל אם הוא אומר מאין המקור לזה או שלא אומר, כי הרי זה דבר בטוח ש"רוח ה' דיבר בי"!

- יש למלא את ההוראה בתכלית הזריזות, כפי שהוא אומר באגרת הקודש<sup>4</sup> שזריזותו של אברהם היא שעמדה לנו,

ועי"ז נפעל הענין של "איל אחר נאחז בסבך בקרניו"<sup>5</sup> - שהוא לוקח על עצמו את כל הענינים הבלתי רצויים, ונפעל הענין ד"ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור", כפי שאומרים בתפילות ר"ה,

שזוהי ההכנה לכתיבה וחתימה טובה בכל הענינים, עד לאופן של "ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה"<sup>6</sup>, עד הנקודה העיקרית - הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקינו.

(משיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול, ה'תשכ"ט - בלתי מוגה)

(1) ראה תקו"ז תס"ט. ועוד.

(2) ל' הכתוב - שמואל-ב כג, ב.

(3) ל' הכתוב - עמוס ג, ז.

(4) סכ"א (קלג, א).

(5) וירא כב, יג.

(6) ויצא כח, יד.

## במילוי הוראותיו של הרבי אין בחירה חפשית!

[. .] ההוראה בנוגע לפועל: כל א' יודע שהיתה ויש לו שייכות עם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, והעיקר - שנשיא דורנו העמיד את עצמו במצב שתהי' לו שייכות עמו, ולכן,

שייכות זו נצחית היא (בין אם הוא רוצה ובין אם אינו רוצה), ומשום זה מוכרח הוא להתנהג ע"פ הוראותיו של נשיא דורנו, בנוגע להפצת היהדות והמעיינות חוצה וכו' וכו'.

וכאמור - מכיון שיש לו שייכות עם נשיא דורנו, הרי זה מכריח אותו להתנהג כן, ואין לו ברירה להתנהג באופן אחר.

וכאשר טוען שיש לו בחירה כו', ובמכ"ש וק"ו: אם בנוגע לציווי הקב"ה יש לו בחירה, והידיעה שלמעלה אינה מכרחת את הבחירה כו', הרי עאכו"כ שכן הוא בנוגע לציווי של נשיא דורנו - אומרת החסידות: "לאו דוקא!" - הידיעה והציווי דלמעלה אינו מכריח את הבחירה, מכיון ש"ליבא לפומא לא גליא"<sup>1</sup>, היינו, שענין זה לא נתגלה ונמשך בעולם הדיבור כו', משא"כ בנוגע לציווי דנשיא דורנו - נמשך ונתגלה הדבר בדיבור, ויתרה מזו: במעשה בפועל, ועד שמסר נפשו על ענין זה, ולכן, הרי זה מכריח את הבחירה! - אין לו ברירה אחרת, הוא מוכרח למלא את הוראותיו של נשיא דורנו!

ומה שטוען שיעשה זאת לאחר זמן - הנה למעלה ישנו אמנם הענין דמאריך אף כו', אבל כאשר מדובר אודות ציווי והוראה של נשיא דורנו - הרי הוא בעצמו הכריז והדגיש שהכוונה היא שיעסקו בזה "עכשיו", ואמר שהכוונה היא אליו, ואמר שהכוונה היא שיהי' "טאפארו-דא-פלאחו" (הגרזן על העץ, מעשה בפועל)! ולכן, אין אפשרות לדחות זאת לאחר זמן!

הברירה היחידה שיש לו היא להלחם נגד נשיא דורנו ח"ו, שבזה לוחם הוא נגד המציאות שלו, מה שמוכרח להתנהג ע"פ הוראותיו של נשיא דורנו!

ומכיון שיודע שאין לו ברירה אלא למלא את הוראותיו של נשיא דורנו, וסוכ"ס יהי' מוכרח להתנהג כן - הרי מוטב שיעשה זאת מלכתחילה תיכף ומיד, ובאופן דחסד ורחמים (מכיון שלא יהי' צורך להכריחו כו'). וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר<sup>2</sup> שאמר בהתחלת נשיאותו - שרצונו שהנהגה תהי' בחסד וברחמים כו'. וכמו כן ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר<sup>3</sup> "א' חסיד איז א' קלוגער" (החסיד הוא פיקח), ולכן, בידעו שסוכ"ס לא תהי' לו ברירה, ויהי' מוכרח להתנהג כן - הרי הוא מתנהג כך מלכתחילה, ובמילא הרי זה בחסד וברחמים כו'.

(משיחת ש"פ ויקרא ה'תשמ"ג - בלתי מוגה)

(1) זו"ח בראשית ת, א. וראה ג"כ זח"א רנג, א.

(2) ראה "היום יום" כ"ף מ"ח. ובכ"מ.

(3) סנהדרין צט, א ובפרש"י.

(4) סה"ש השי"ת ע' 48-9. תש"ב ע' 6. 117.

